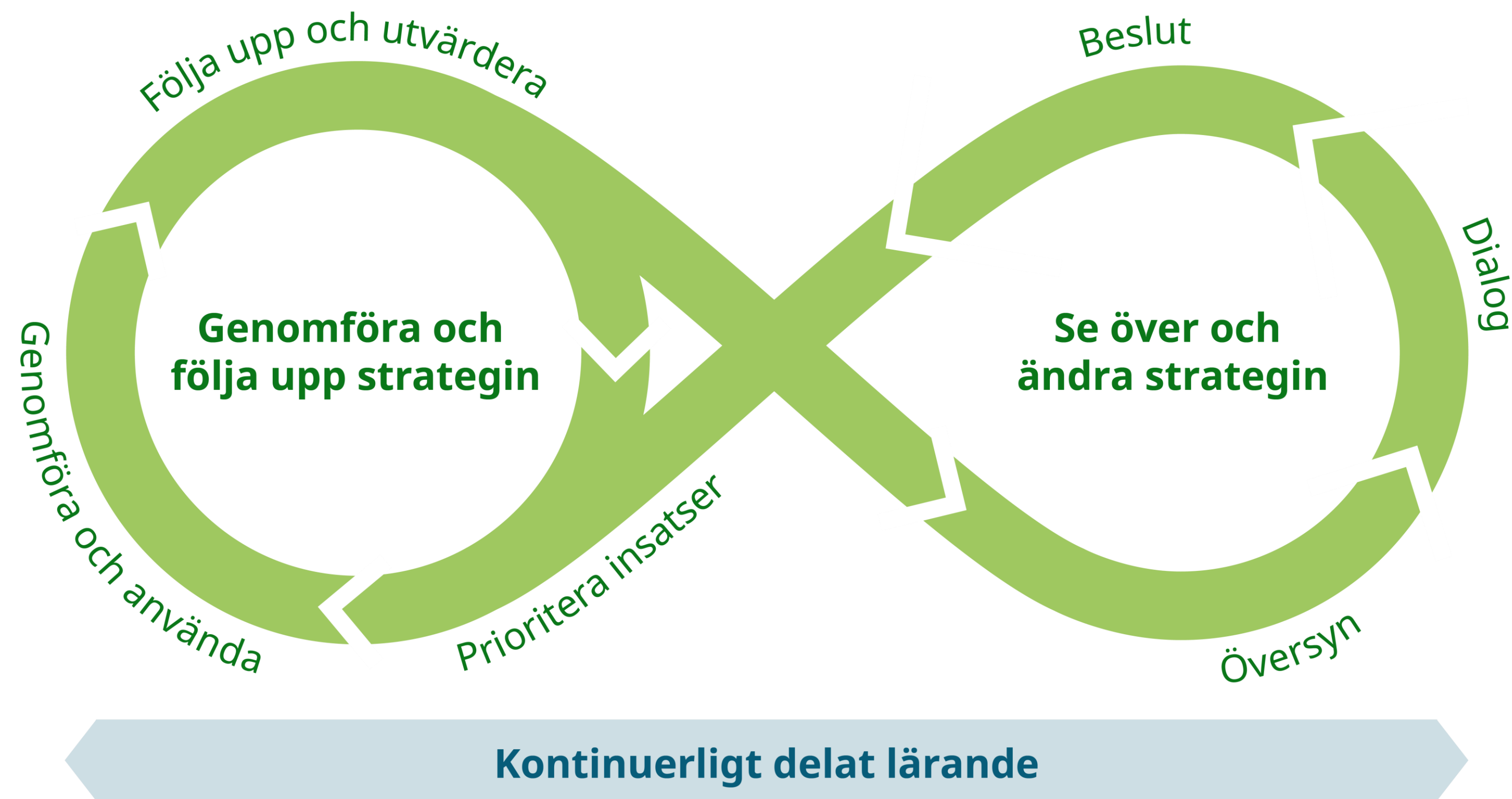

Översyn av Värmlandsstrategin 2040

Malin Vikner och Anna Sandberg 2024-10-11

Relativt ny strategi

- Beslutad juni 2021
- Integrering påbörjad i flera organisationer
- Många deltar
- Många ser att arbetet bidrar till stärkt samverkan

Kommande processer

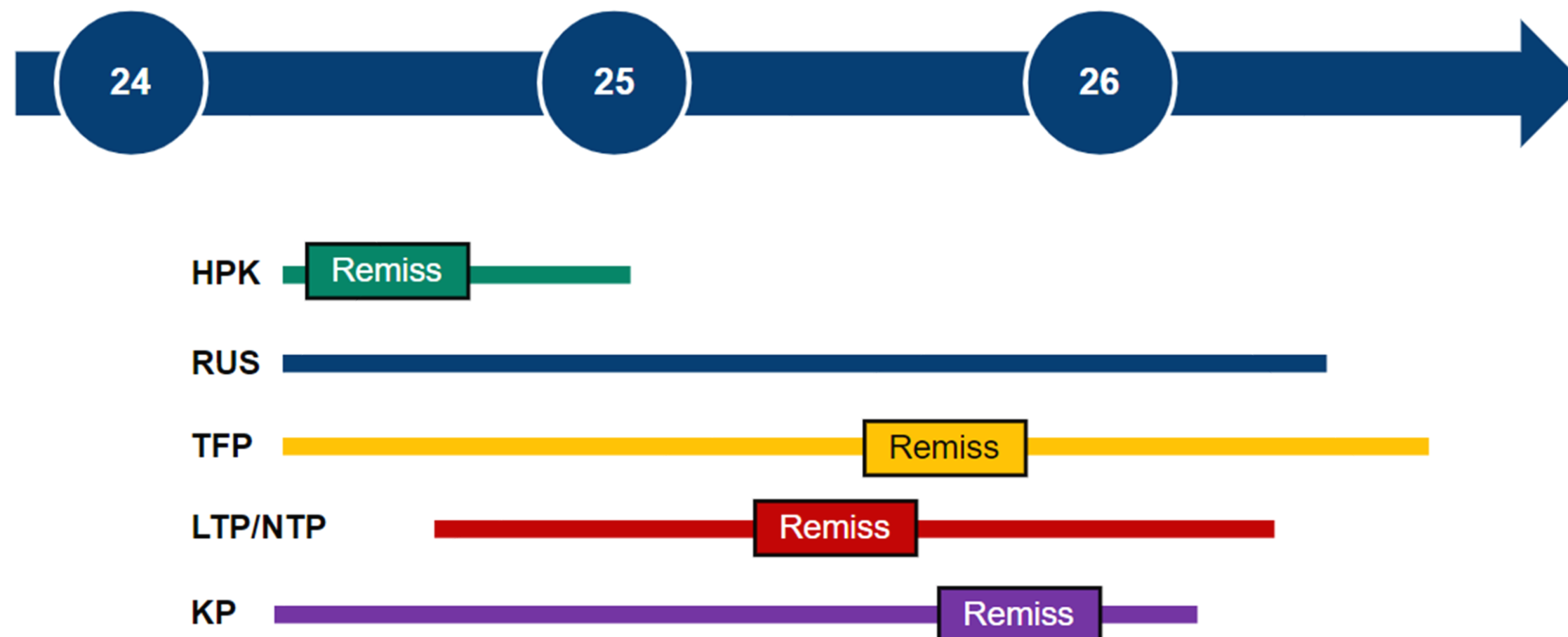
Process	Status	Samråd och dialog	An
Översyn av Värmlandsstrategin (RUS) inkl. ett geografiskt perspektiv och smart specialisering	Inleds våren 2024 Utgår från årshjulet	Värmlandsrådets olika forum. Vid behov separata möten	R
Revidering av Trafikförsörjningsprogrammet (TFP)	Nuvarande gäller tom. 2026. Revidering inleds våren 2024	Värmlandsrådets olika forum. Vid behov separata möten.	
Revidering av kulturplanen (KP)	Inleds våren 2024 Remiss kring betänkande ute nu	Värmlandsrådets olika forum. Vid behov separata möten.	
Framtagan av länstransp deltagand plan för tr (LTP/NTP)	Inriktningsplaneringen	Värmlandsrådets forum samt utredningsmöten.	

Nästa steg

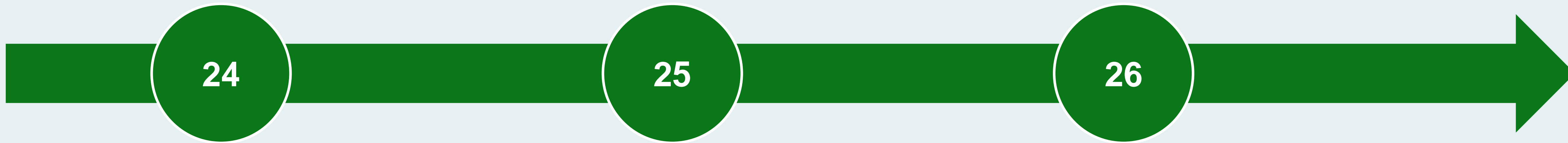
- Ta fram tidsplan för de respektive processerna
- Synka processerna med Värmlandsrådets och Värmlandsstrategins årshjul

Översiktlig preliminär tidslinje

VÄRMLAND

Handlingsplan
kompetensförsörjning

Värmlandsstrategin

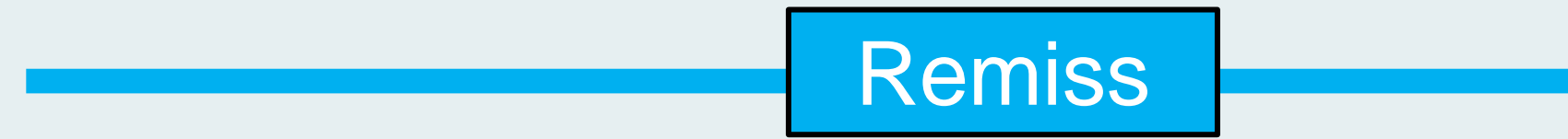
Trafikförsörjnings-
programmet

Länstransportplan/
Nationell transportplan

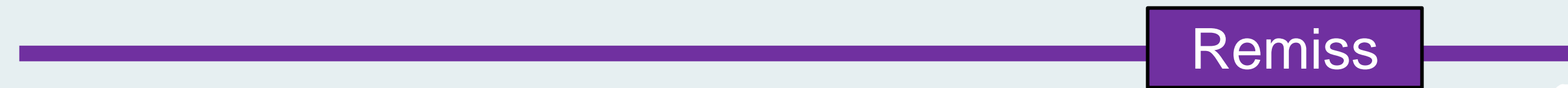
Energi- och
klimatstrategi

Kulturplan

Biblioteksplan

Värmlandsstrategin
2040

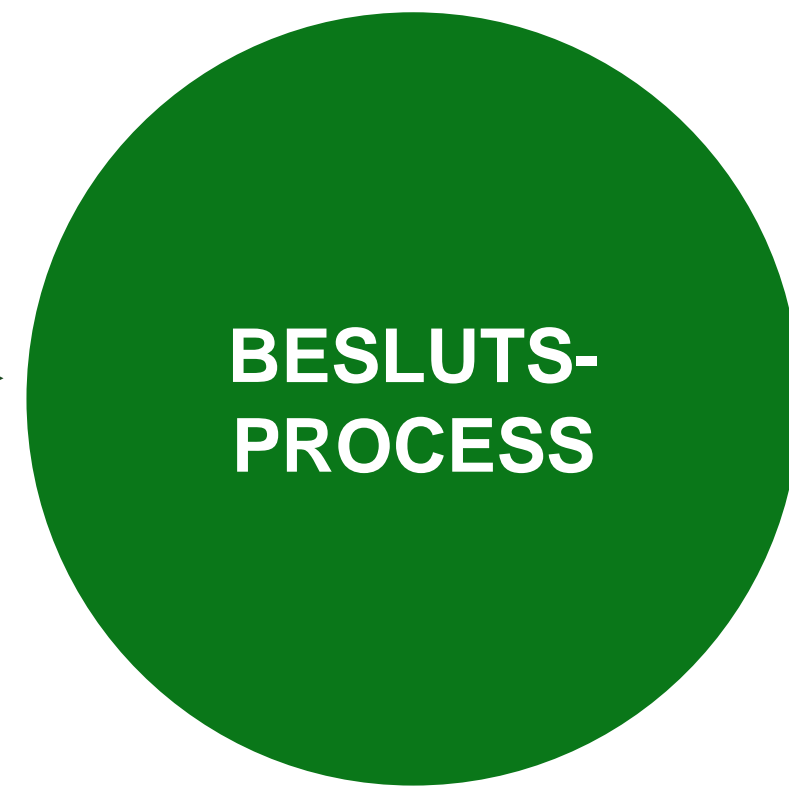
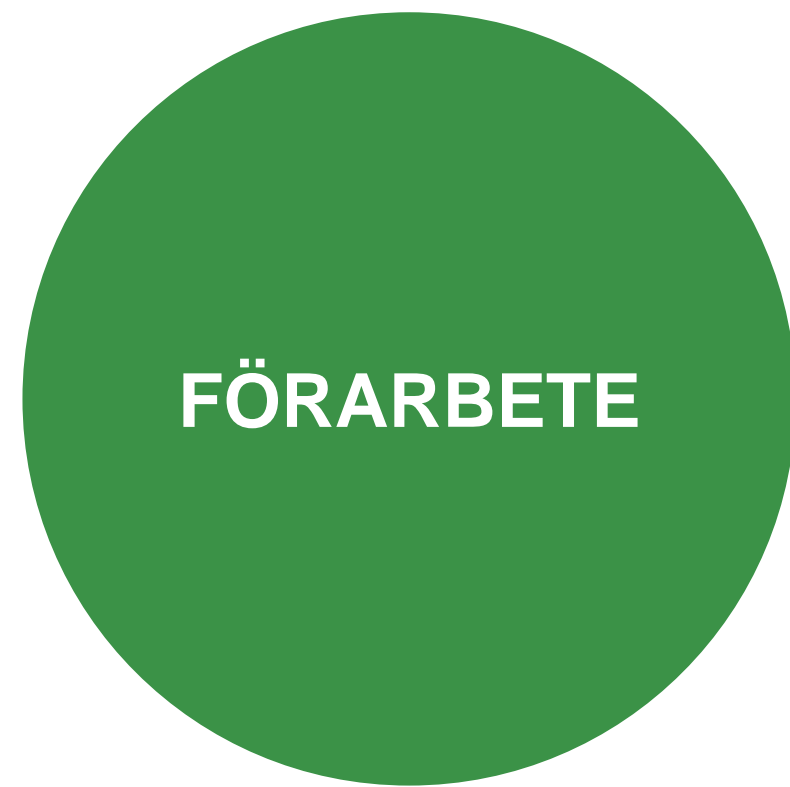
Krav på översyn

- Måste ses över minst en gång per mandatperiod
- Viktigt att den fungerar som planeringsverktyg

Så vad har skett sedan den antogs, finns det oklarheter?

Vår-höst 2024

Höst 2024-Vår 2025

Höst 2025

VÄRMLAND

Noterat hittills

- Den behöver underlätta prioriteringar
- Tydliggör och förenkla de olika delarna
- Visa sambanden tydligare
  - Andra dokument och mål
  - Jobba in smart specialisering

Noterat hittills

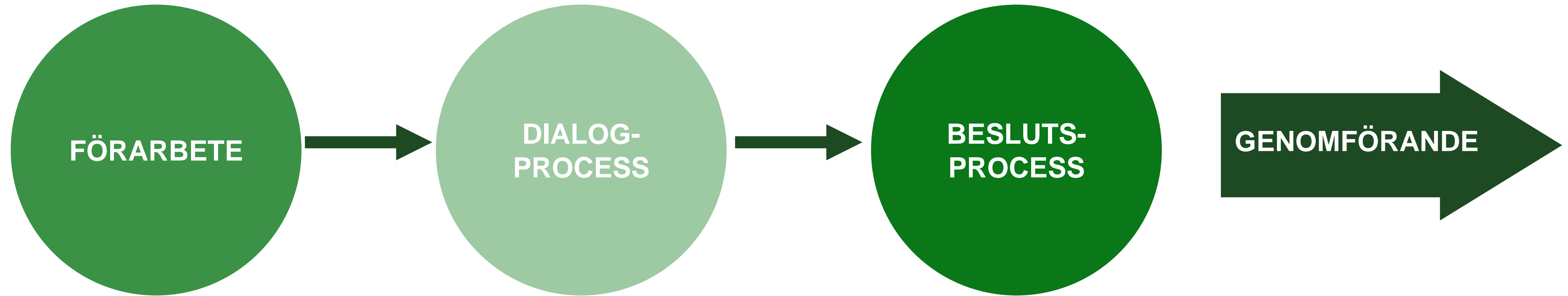
- Stärk det geografiska perspektivet
- Uppdateringar utifrån händelser i omvärlden
  - Ex: beredskap, energi

Inget färdigt

Dialog utifrån förslag om justeringar:

- Befintliga forum
- Årshjulsmöten

Sen: Förslag på uppdaterad strategi

Vår 2024

Höst 2024-Vår 2025

Höst 2025

VÄRMLAND

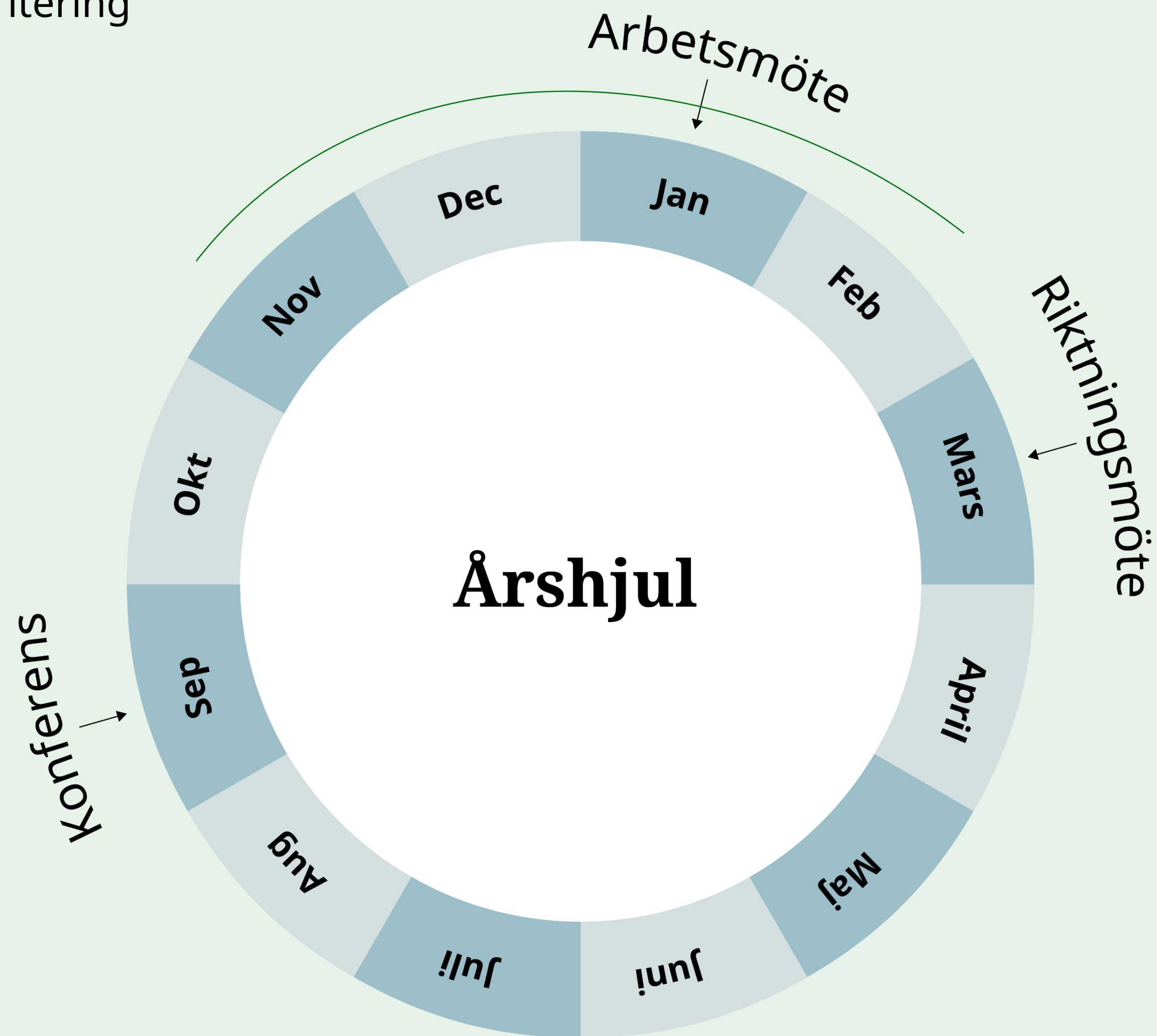

Dialog nu om

- De rekommendationer som lyfts via nulägesanalysen
- Den formulering av kraftsamling/mission som lyfts via sakområden

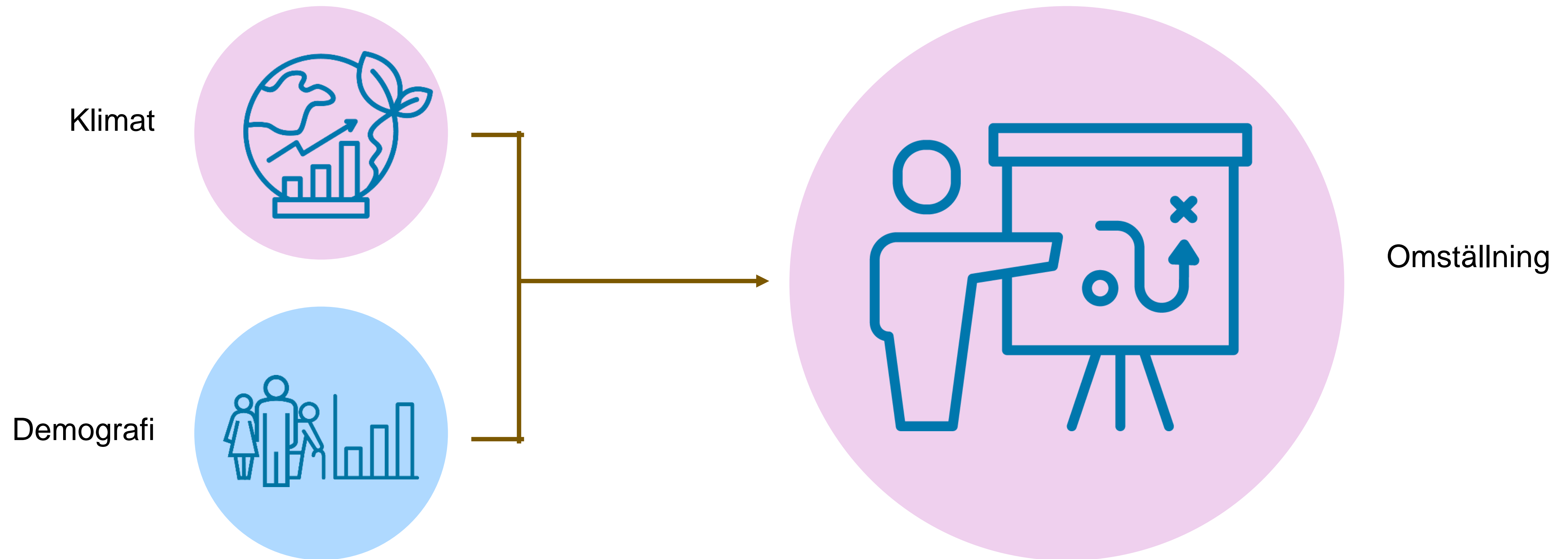

1. Indikatorer – nuläge
2. Kvalitativ analys genomförandet
3. Dialog om riktning och prioritering
4. Delat lärande

Vi kan inte fortsätta som vi gjort tills nu

Vad ser vi?

- Bristande samverkan

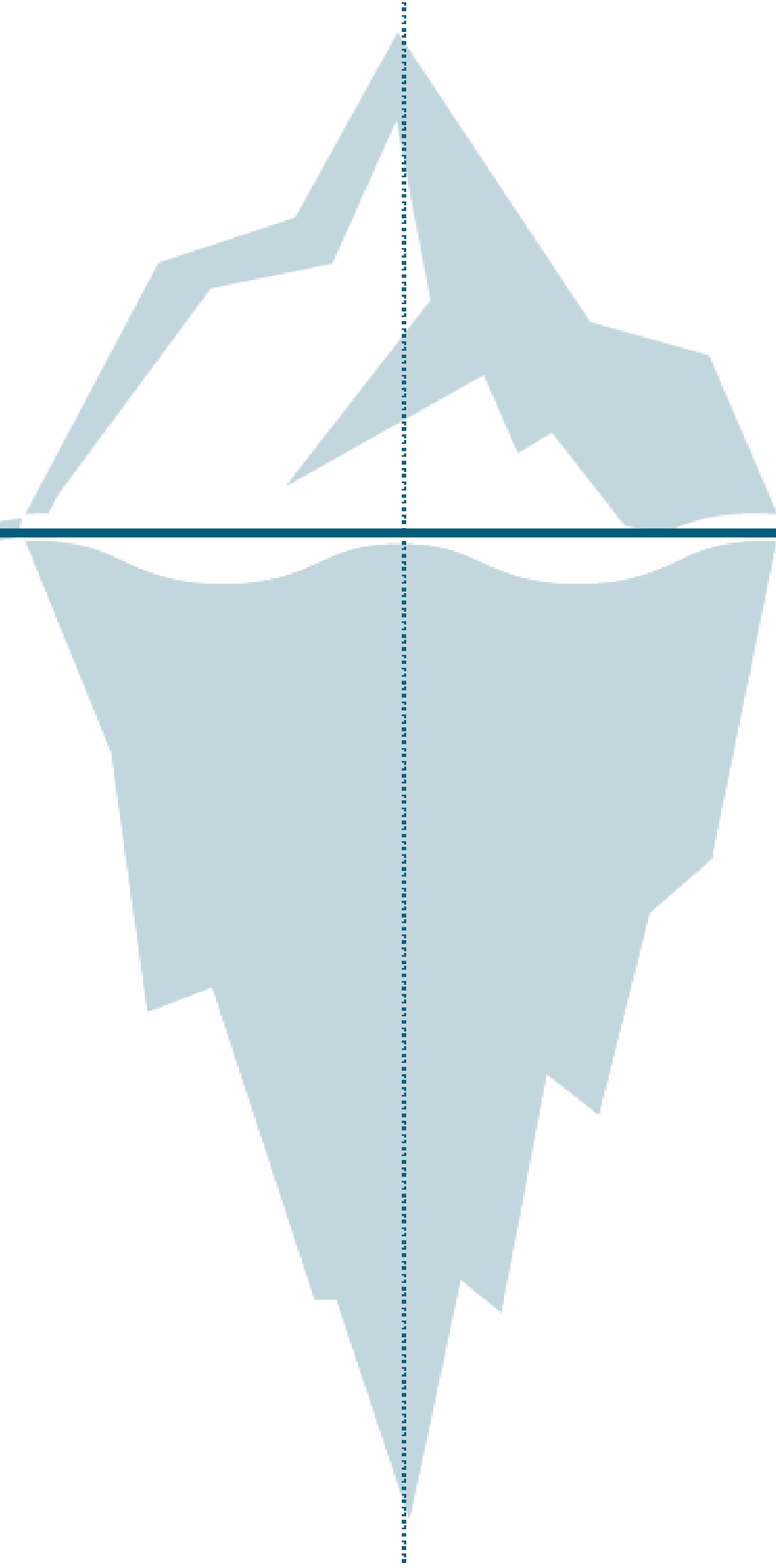
Bakomliggande
orsaker?

- Korta budgetprocesser / bristande långsiktighet
- Ovilja att satsa/investera när vinsten landar i en annan del av systemet
- Svårighet att kombinera medel från olika organisationer
- Sviktande mandat att agera / ej upplevt mandat att agera
- Ej prioriterad tid till / ej möjlighet att ta tid till omställningsområden (digitalisering, främjande, osv)
- Fokus på lösningar för organisationen istället för individen/samhället

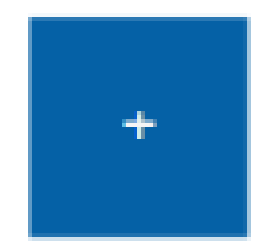
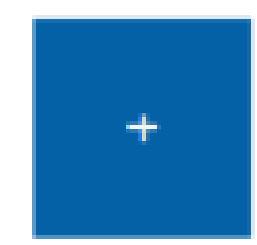
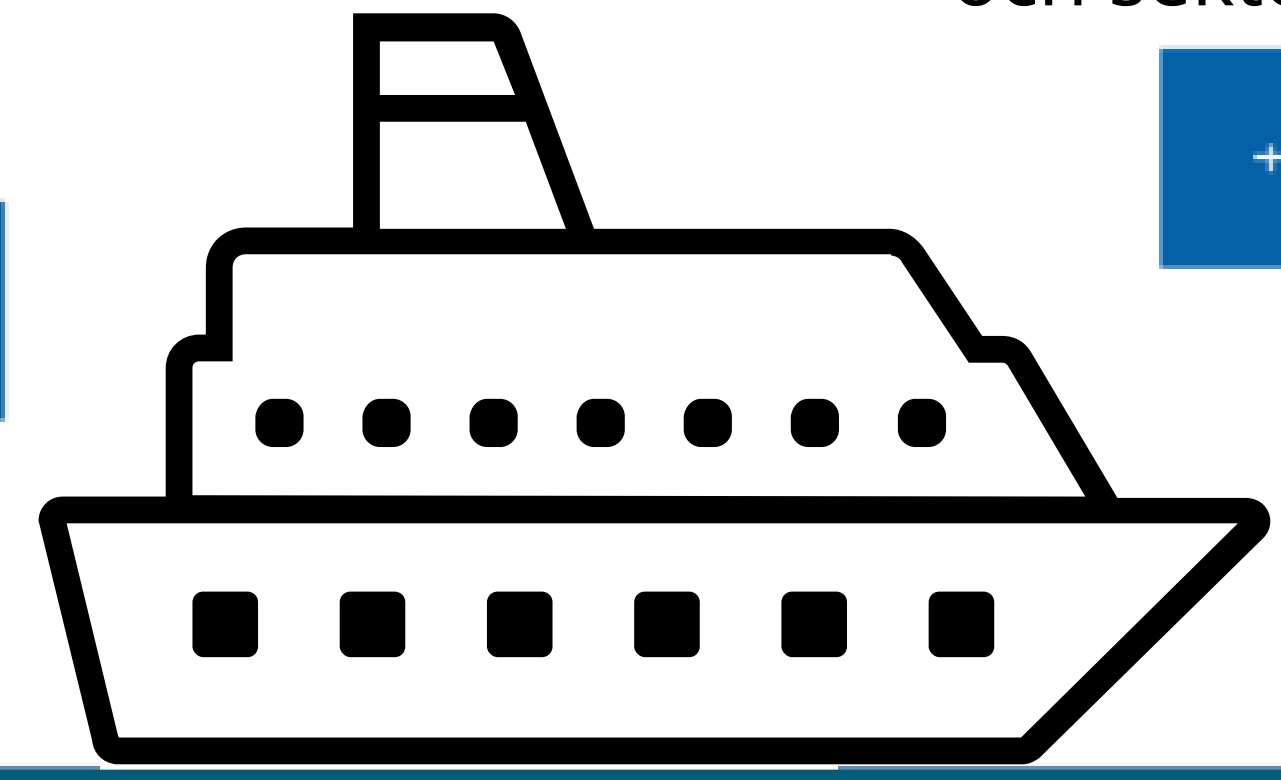
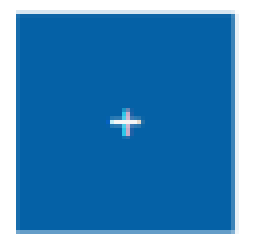

Vad ser vi?

Bakomliggande orsaker?

Andra sorters berättelser och framtidsbilder

Samverkan över organisations- och sektorsgränser

Beslut om gemensamt arbete

- + Kvalitativ analys över hindrande och möjliggörande faktorer
  - + Uppföljning av indikatorer
  - + Dialog om riktning framåt =
-

2023

- Våga vara i det som skaver
- Riktningsmötet = systemledning
- Ökad tillit inom och mellan organisationer
- Hitta din verksamhet i Värmlandsstrategin
- Kraftsamling som arbetssätt

2024

- Besluta om systemledning
- Genomförandet ska ske missionsorienterat och med fokus på främjande arbete
- Arbeta med målgruppsinvolvering

- + Kvalitativ analys över hindrande och möjliggörande faktorer
  - + Uppföljning av indikatorer
  - + Dialog om riktning framåt =
-

2023

- Våga vara i det som skaver
- Riktningsmötet = systemledning
- Ökad tillit inom och mellan organisationer
- Hitta din verksamhet i Värmlandsstrategin
- Kraftsamling som arbetssätt

2024

- **Besluta om systemledning**
- Genomförandet ska ske missionsorienterat och med fokus på främjande arbete
- Arbeta med målgruppsinvolvering

- + Kvalitativ analys över hindrande och möjliggörande faktorer
  - + Uppföljning av indikatorer
  - + Dialog om riktning framåt =
-

2023

- Våga vara i det som skaver
- Riktningsmötet = systemledning
- Ökad tillit inom och mellan organisationer
- Hitta din verksamhet i Värmlandsstrategin
- Kraftsamling som arbetssätt

2024

- Besluta om systemledning
- **Genomförandet ska ske missionsorienterat och med fokus på främjande arbete**
- Arbeta med målgruppsinvolvering

Kraftsamling för barns och ungas hälsa

VÄRMLAND

Förslag till läns gemensam fokusering (målsättning)

En kraftsamling för alla barns och ungas hälsa i Värmland

→ Som svar på uppdraget att *ta fram en skrivning om gemensamma fokusområden att lämna som förslag vidare i samverkansstrukturen*, som formulerades i det gemensamma Kultur- och bildnings- samt hälso- och sjukvårdsforumet den 7 mars 2024.

En kraftsamling för barns och ungas hälsa är också något som beskrivs i Regionplan samt Kultur- och bildningsnämndens plan.

Ett första steg i en kraftsamling för att främja barns och ungas hälsa i Värmland är att man på politisk nivå sluter upp bakom samma prioritering/fokusering. Frågan behöver placeras högt upp på den politiska dagordningen och hålla under en längre tidsperiod, oavsett politisk majoritet. Detta skulle signalera ett gemensamt, långsiktigt ansvarstagande och att man vill gå ett steg längre – från vision till handling.

Värmlandsstrategins nulägesanalys 2024

Hur skapar vi förutsättningar för välmående barn och unga?

- Stärk barns och ungas inflytande, jobba barnrättsbaserat.
- Förbättra samverkan och samordning, utmana hindrande strukturer.
- Arbeta (mer) hälsofrämjande och förebyggande, satsa långsiktigt, exempelvis genom sociala investeringar.
- Höj kompetensen hos de som möter barn/unga och hos beslutsfattare, inom bl.a. barns utveckling, barnrätt, psykisk hälsa, konflikthantering, samverkan och "systemtänk".
- Hantera resursbrist och hinder, prioritera förebyggande framför "släcka bränder", utmana kortsiktigheten, förbättra samordning och öka effektiviteten.

Genom att fokusera på att stärka skyddsfaktorer, främja hälsosamma beteenden och skapa trygga och stöttande miljöer kan man bidra till att förebygga problem innan de uppstår. Man lyfter vikten av tidiga insatser och att integrera hälsofrämjande åtgärder i alla delar av samhället, från skolan och förskolan till familjen och det civila samhället.

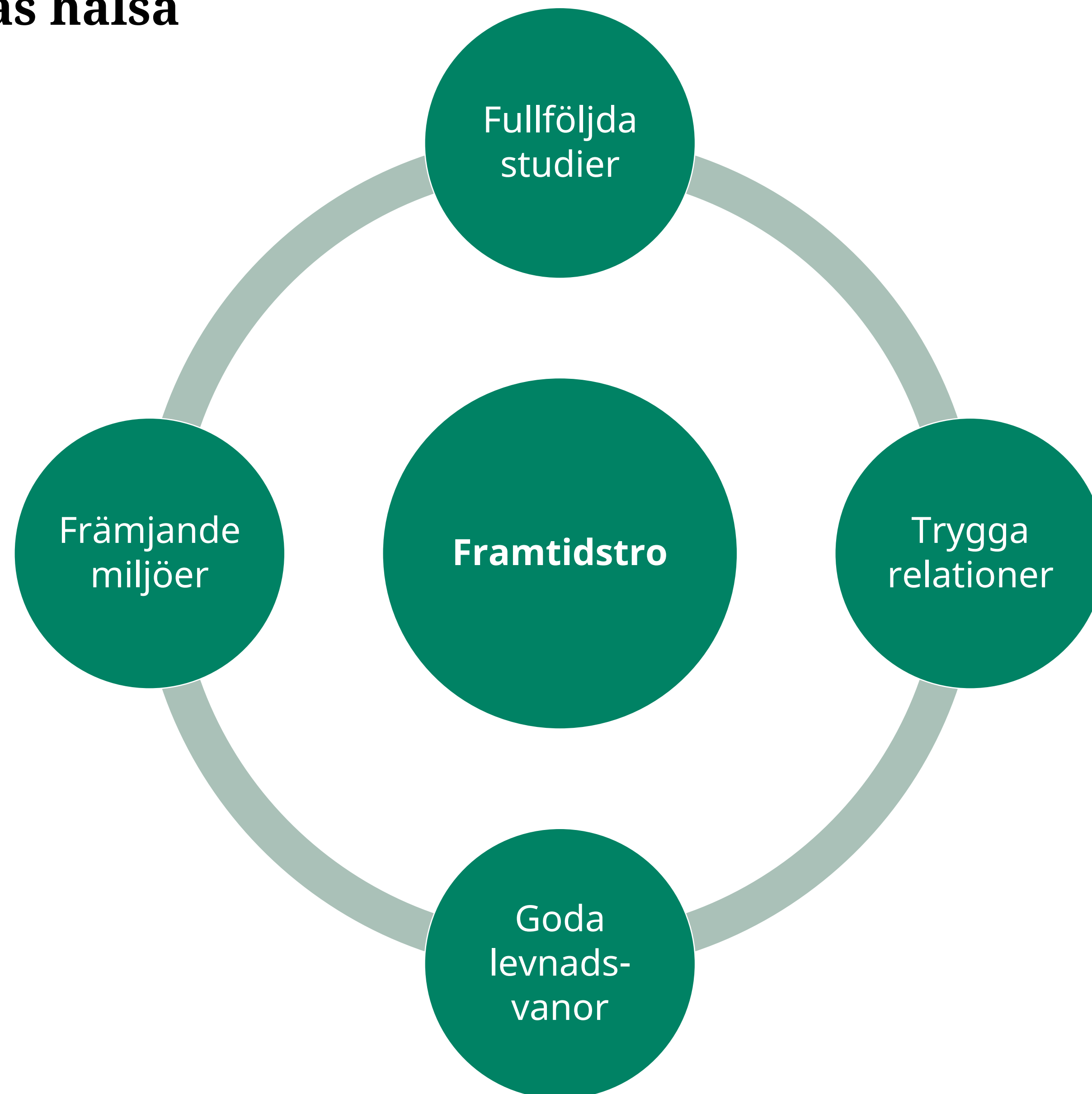

Förslag till läns gemensam fokusering (målsättning)

En kraftsamling för alla barns och ungas hälsa i Värmland

Med ökad prioritet, kraft och fokus på dessa skyddsfaktorer kan vi tillsammans öka barns och ungas chanser till god hälsa – nu och senare i livet. Ett gemensamt samhällsuppdrag där alla krafter behövs.

- Som ytterligare konkretisering av de målsättningar och inriktningar som finns i Värmlandsstrategin och med stöd i det missionsorienterade arbetssättet.
- Förslaget går också i linje med de intentioner som finns i Nya perspektivs politiska inriktningsdokument samt Färdplanen för god och nära vård, omsorg och hälsa.

Fördjupning

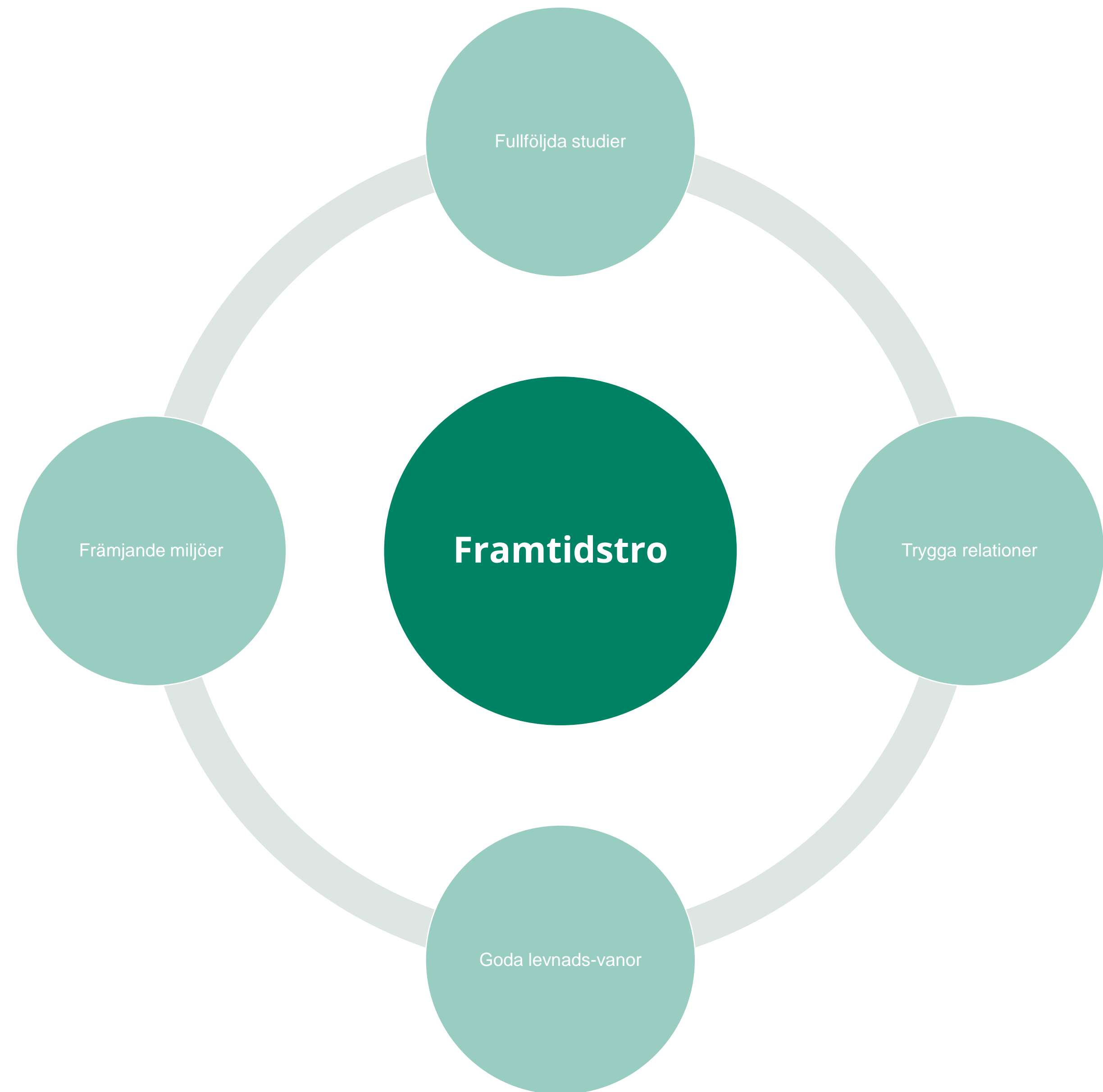
Varje skyddsfaktor kan brytas ned i ett mer konkret varför, vad, hur, vem, när o.s.v. Här ges exempel på innebörd och inriktning. Ytterligare konkretisering och målformulering behöver göras i dialog med berörda verksamheter och i relation till redan existerande uppdrag och initiativ.

Framtidstro kan betraktas som både mål och medel. Det har ett positivt samband med god hälsa och kan påverkas bland annat genom trygga relationer och fullföljda studier.

Framtidstro är en spegling av *nuet* - att tillvaron uppfattas som begriplig, hanterbar och meningsfull (känsla av sammanhang). Det i sin tur hänger ihop med upplevd motivation.

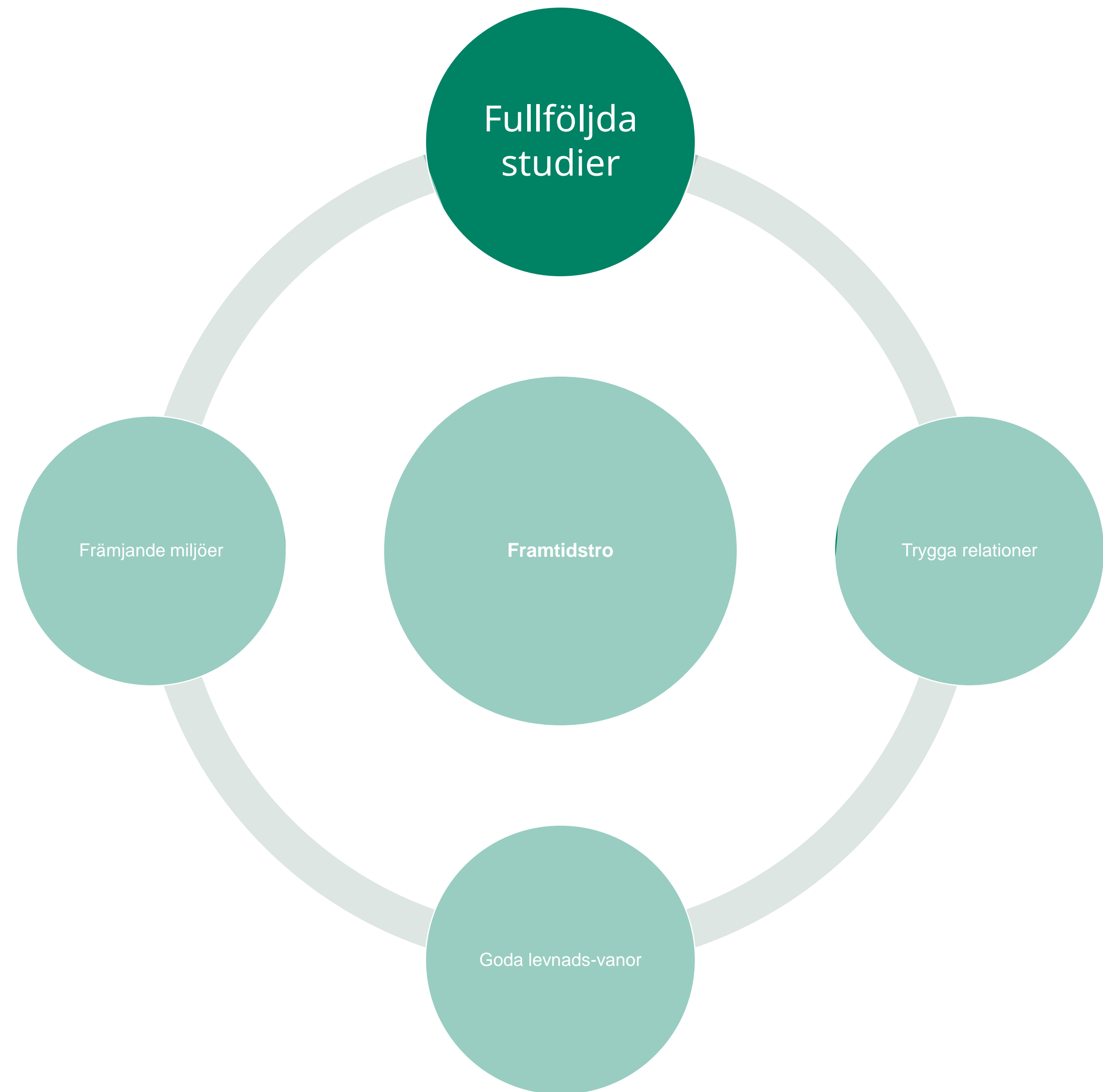
Barn och unga behöver ges möjligheter att utveckla sina egna förmågor och kompetenser och samtidigt ges tillgång till samhällets resurser på ett jämlikt sätt (proportionell universalism).

Mellan lärande och hälsa finns ett ömsesidigt samband, därför är detta inte enbart en "skolfråga".

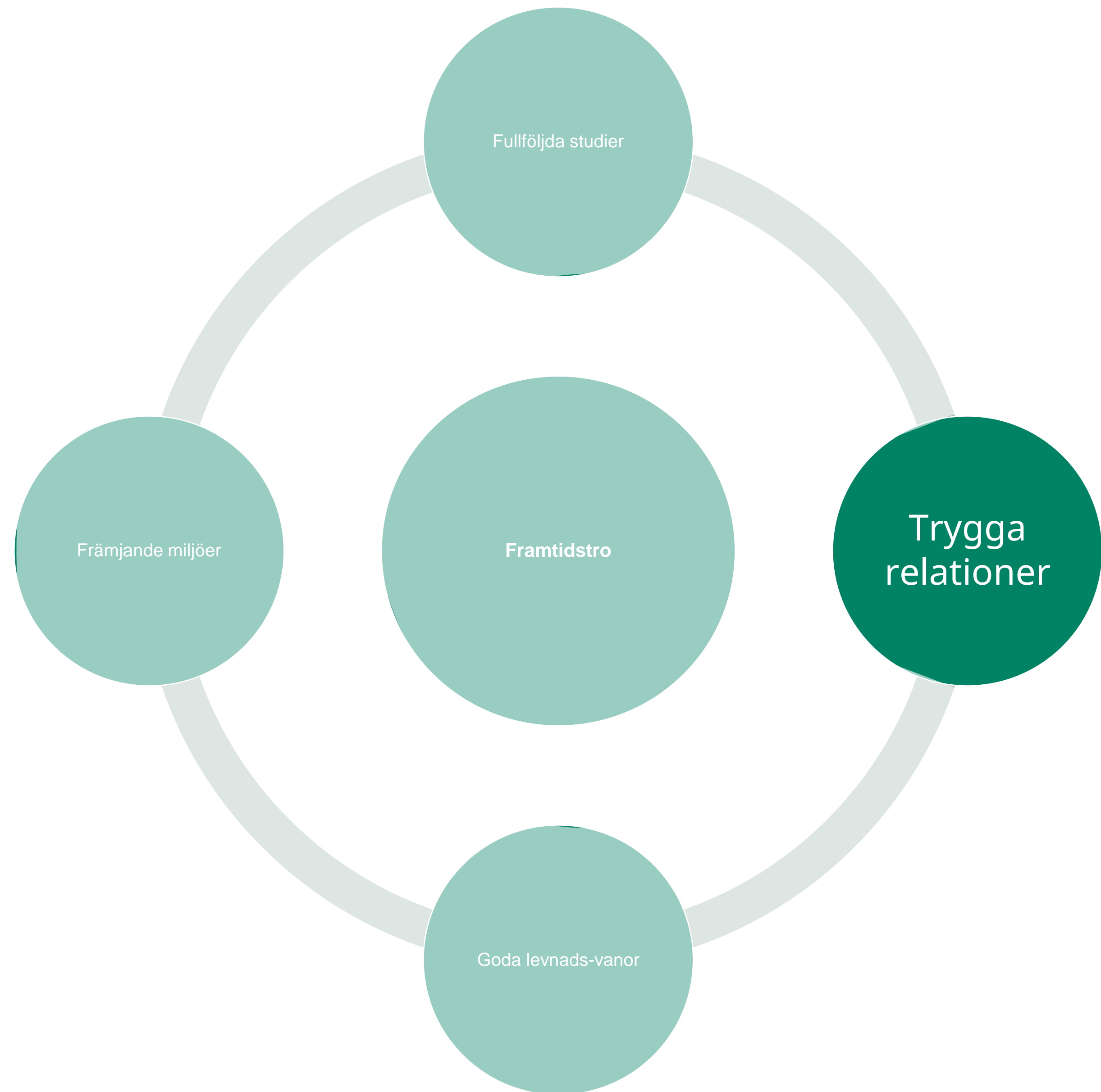
Fullfölja studier handlar givetvis om skolans grunduppdrag och om att skolan ska vara inkluderande, men också om det som sker utanför skolan och skoltiden - som kan "hjälpa eller stjälpa" ett barns skolnärvaro och skolframgång. Här har fler aktörer ett ansvar och en möjlighet att bidra exempelvis genom meningsfulla fritidsaktiviteter, läxhjälp, språkstöd eller olika typer av stödinsatser till familjer.

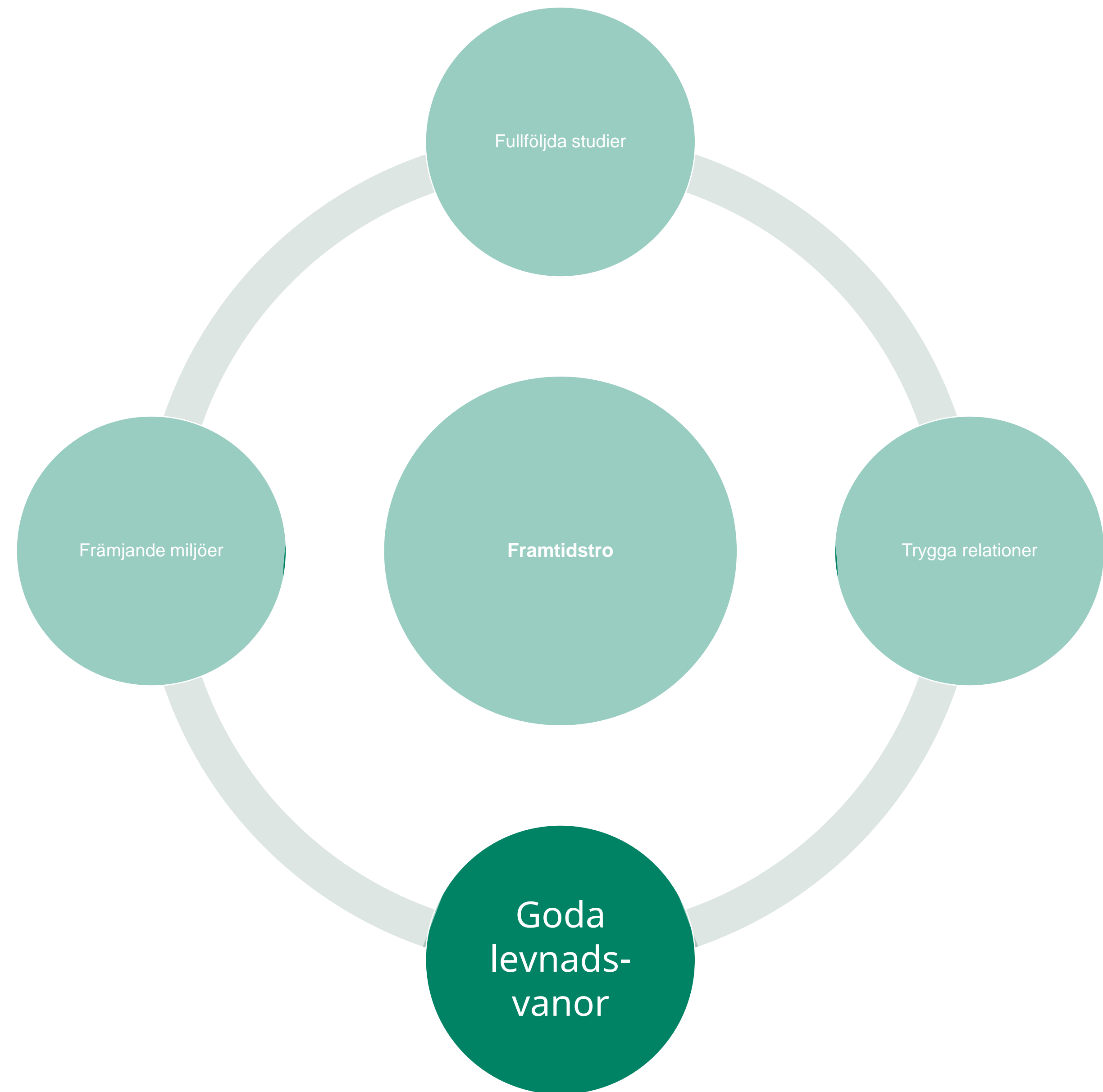
Trygga relationer har ett starkt samband med god hälsa. Det handlar både om familjerelationer och om andra viktiga personer i barnens nätverk (vuxna och jämnåriga). Detta innefattar också frihet från kränkningar, våld och ofrivillig ensamhet.

Trygga relationer kan främjas bland annat genom föräldraskapsstöd, aktivt arbete med värdegrunds- och bemötandefrågor eller genom att stärka barns och ungas socioemotionella färdigheter.

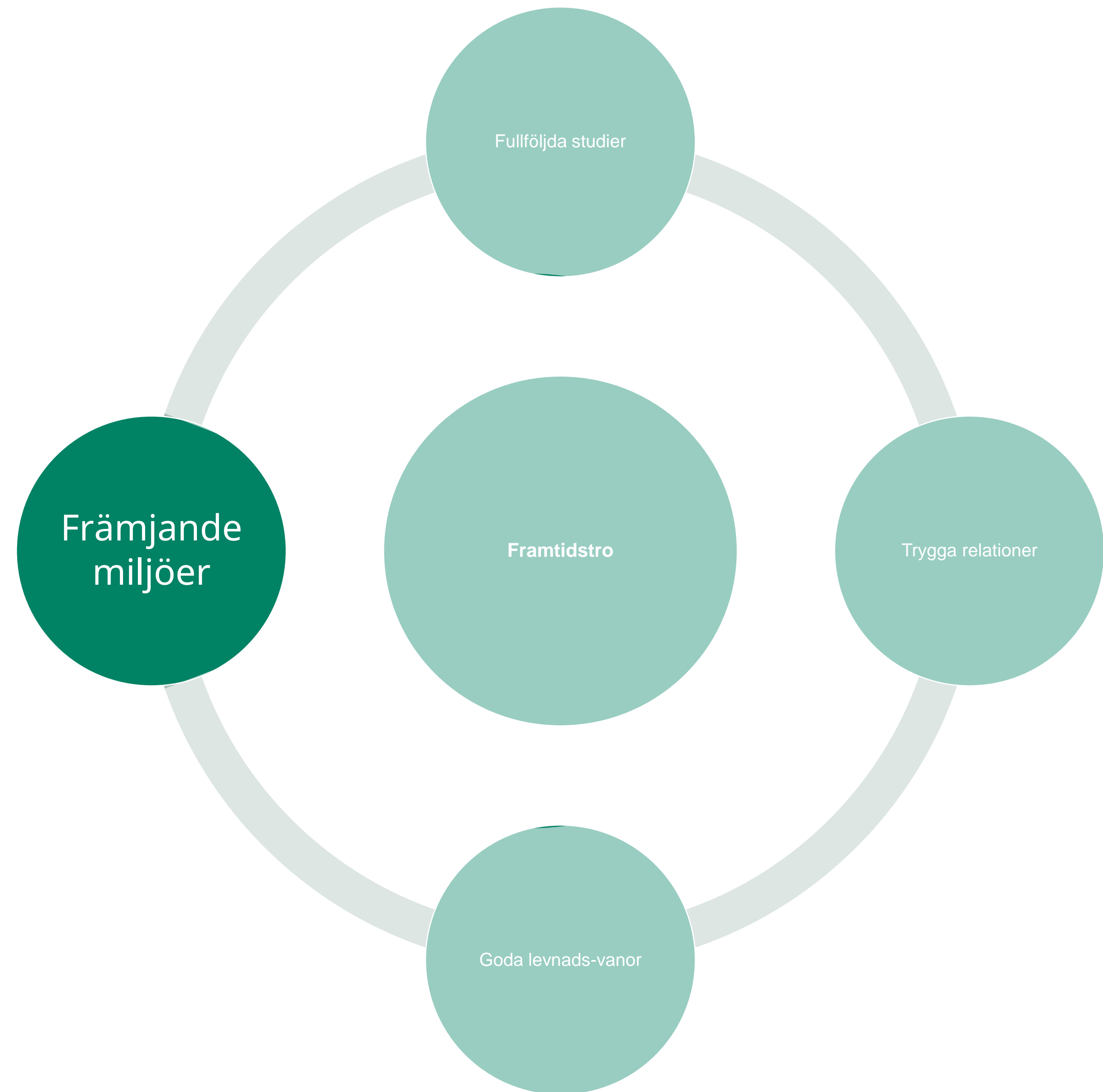
Goda levnadsvanor handlar bland annat om tillgång till aktiviteter och verktyg som främjar fysisk aktivitet, rörelseglädje, bra mat- och sömnvanor och som förebygger bruk av ANDTS och övervikt.
För äldre barn/unga inkluderas även sexuell och reproduktiv hälsa.

Främjande miljöer handlar bland annat om att de fysiska och digitala "rum" som barn och unga vistas i ska vara trygga och främjande.

- Förskola och skola
- Kultur och fritid
- Resvägar och färdvägar
- Stadsmiljöer
- Landsbygdsmiljöer
- Naturen

Viktiga utgångspunkter

- **Det hälsofrämjande förhållningssättet samt barnets rättigheter och inflytande som utgångspunkt och genomgående perspektiv.**
- Vi behöver titta på förutsättningar hos såväl barn och unga som hos deras viktiga vuxna som utgör en stor del av barnens livsvillkor.
- Påverkbara faktorer, där samhällets aktörer kan göra skillnad i länet (lokalt, regionalt) – agera kompensatoriskt och förstärkande.

Hälsosyn

- Hälsa som mål och resurs - inte enbart frånvaro av sjukdom.
- Helhetssyn på hälsa och på vad som skapar hälsa respektive ohälsa. Psykisk, fysisk, social, existentiell, sexuell hälsa.
- Hälsans bestämningsfaktorer – de påverkbara.
- Barns egna beskrivningar av upplevt välbefinnande, känsla av sammanhang, framtidstro, värderingar m.m.

Gruppen barn och unga består av många individer med olika förutsättningar:

- Ålder, kön samt var man bor i länet.
- Socioekonomiska förutsättningar i familjen.
- Särskilda stödbehov till följd av t.ex. funktionsnedsättningar.
- Olika typer av diskriminering, utsatthet och utanförskap.
- Intressen, preferenser och värderingar varierar också.

→ Använd befolkningsdata och kvalitativa studier/rapporter, gärna värmländska. *På tal om ungdomar* kan ge oss nya möjligheter.

→ Inte fokus på enskilda hälsoutfall såsom övervikt eller drogbruk, utan på orsakerna bakom. Däremot kan de utgöra indikatorer som följs över tid.

Om vi blir bättre på att **bevara**
det friska finns mycket att vinna!

Generellt sett är det lättare att identifiera risker och problem längre ner i "forsen", då vård-/stödbehov uppstår. **Fokus blir: eliminera risk.**

HÄLSOFRÄMJANDE

FÖREBYGGGANDE

BEHANDLING

Processen framåt

- Översynen av Värmlandsstrategin pågår under 2024-2025, inför 2026.
- **I den reviderade versionen skulle denna kraftsamling/mission kunna finnas med inom ett kortare tidsperspektiv än 2040.** I så fall behöver det konkretiseras och målsättas tillsammans med berörda aktörer i länet.

Redan pågående:

- Region Värmland har idag ett regioninternt uppdrag att *kraftsamla för barns och ungas hälsa*. Intern överblick, samordning och mobilisering pågår. Bland annat undersöks hur kraftsamlingen skulle kunna vävas ihop med missionen *Hållbara, hälsosamma och jämställda smarta samhällen* (Smart specialisering).

DIALOG 30 min

VÄRMLAND

30 min dialog nu om:

- Vad kan en kraftsamling/mission på kortare tid innebära för er?
  - Vad kan det innebära för er i samverkan?
  - Vad kan det innebära för den organisation ni finns inom organisation?
- Är kraftsamlingen/missionen för barn och ungas hälsa något att lyfta vidare som förslag?

Reflektion i rummet

Årshjul

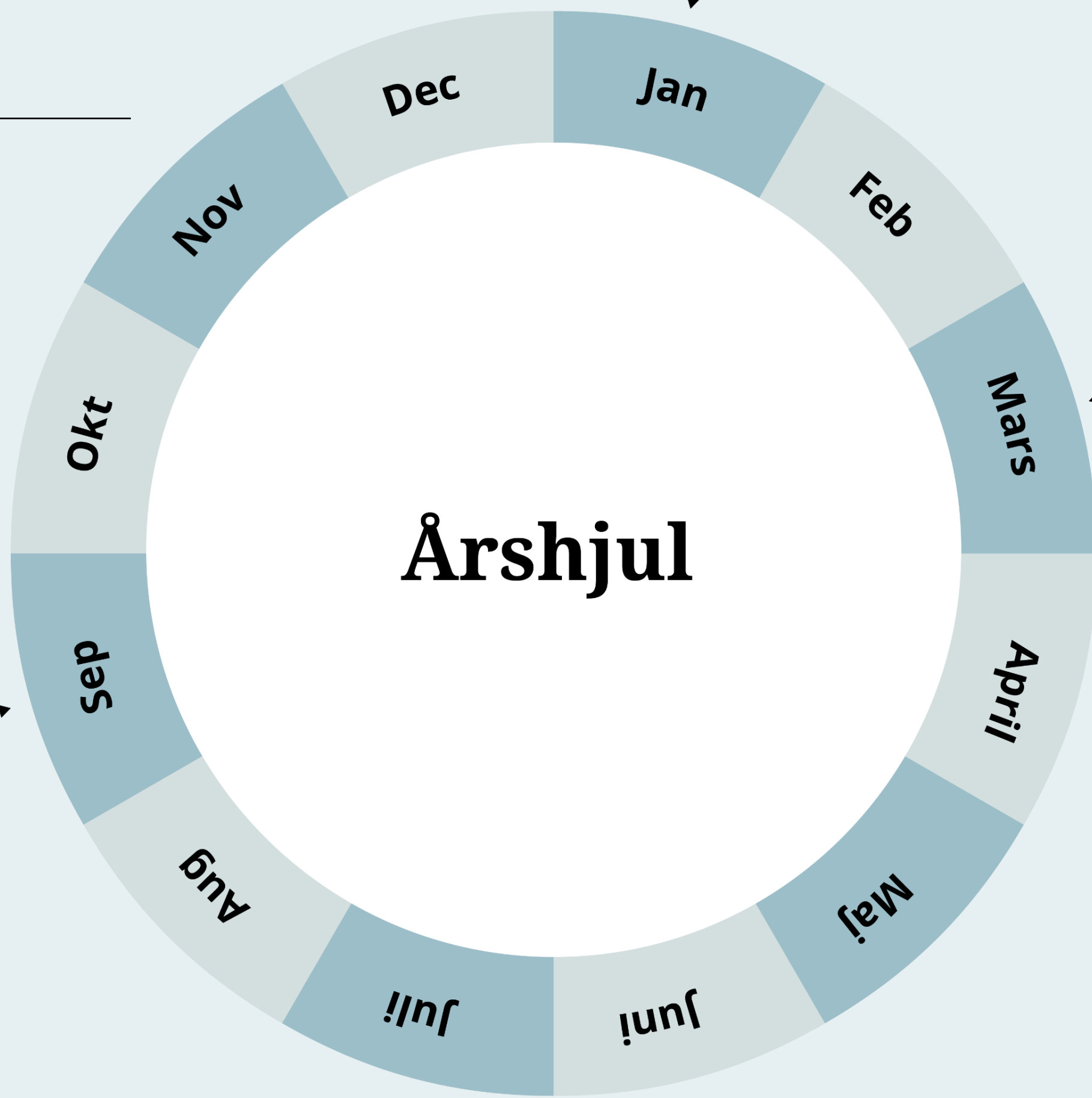
Arbetsmöte

Riktningsmöte

Konferens

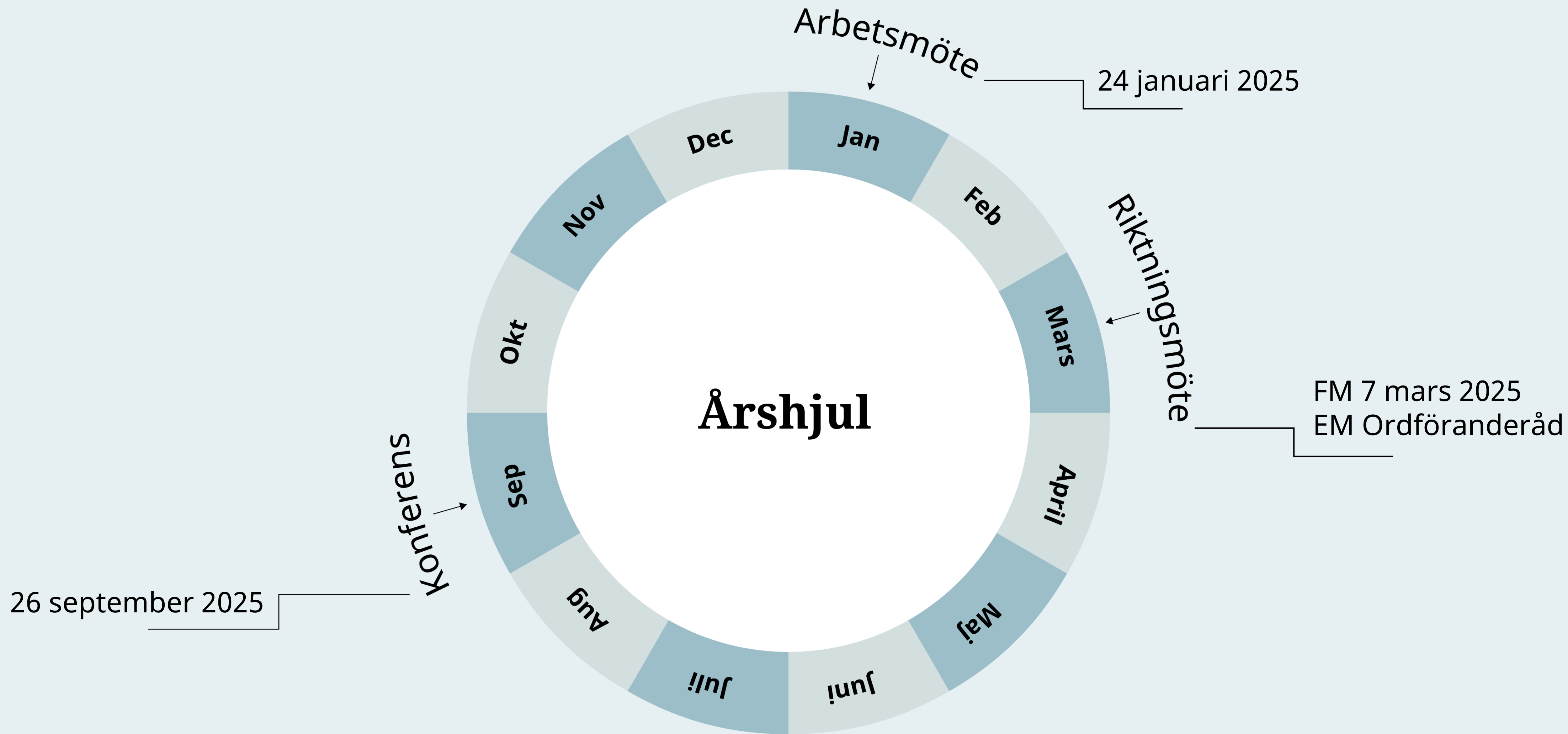
8 November 2024
Värmlandsrådet

11 oktober 2024
Sakområdesforum

Årshjul

Material och övningar på varmlandsstrategin.se

- Övning för att identifiera ert ansvar och era påverkansmöjligheter i Värmlandsstrategin
- Inspireras av "Grumsmodellen" – koppla era mål till globala målen och Värmlandsstrategin
- Förändringshandboken – koppla olika dokument
- Värmland 2060 – Rapport med scenarion för dialog om fysisk planering
- Grön omställning – Scenarion för dialog
- Dialog Värmland – analys regionala förutsättningar
- Nulägesanalyser 2022, 2023, 2024
  - Uppföljning indikatorer
  - Kvalitativ analys genomförandet
  - Exempel på pågående insatser

Sätt ett värde

Utifrån uppdrag, lagar och styrdokument
- vad har vi ansvar för?

Utifrån de verktyg ni har, den kunskap ni har
- vad har vi påverkan på eller möjlighet att påverka?

Fundera enskilt. Sätt ett värde på ditt ansvar för varje prioritering. Sätt ett värde på organisations påverkan eller möjlighet för varje prioritering. Motivera för ditt till värde.

Bedöm varje prioritering utifrån

- 1 = inte alls
- 2 = i viss mån (indirekt)
- 3 = till stor del (indirekt)
- 4 = avgörande

Vad gav modellen Grums för möjligheter?

- ✓ Ökad medvetenhet
- ✓ Koppling mot globala och regionala ramverk
- ✓ Kvantitativa mätbara "önskade lägen" med indikatorer
- ✓ Underlag för mål- och gapanalys
- ✓ Struktur för uppföljningsarbete

Hållbarhetskalen

Analys av utmaningen				
0	1	2	3	4
Ej påbörjat	Uppskedd medvetenhet	Förberedningsfas	Analys och planeringsfas	Plan finns på plats

1. Utmaningar och behov

I det första steget har man identifierat utmaningen "Utsläpp av växthusgaser" och vill minska industriföretagens energiförbrukning

2. Aktiviteter

Aktiviteterna genomförs och två är att förbättra kunskap till industriföretagen hur de kan effektivisera och minska sin energiförbrukning

industriföretagen får ökad kunskap och förmåga att minska sin energiförbrukning

har den här kunskapen kan de minska sin energiförbrukning. De ändrar sitt beteende.

energiförbrukningen blir minskade utsläpp av koldioxid och att insatsen på så sätt möter den utmaning man identifierat.

Figur 5: Förändringsteorins fem steg

Kunskaps- och inspirationskällor

Kraftsamling barns och ungas hälsa

[MUCF \(2023\) Att inte bara överleva, utan att faktiskt också leva](#)

[Region Örebro län \(2024\) Liv och Hälsa ung, Skydds- och riskfaktorers samband med hälsan](#)

[Skandias stiftelse Idéer för livet \(2020\) Ungas välmående och framtidstro](#)

[Skolverket \(2019\) Hälsa för lärande - lärande för hälsa](#)

[Svenska Läkaresällskapet \(2021\) Kraftsamling för ungas psykiska hälsa](#)

[Hälsa hos barn och unga - Folkhälsomyndigheten](#)

[Kraftsamling för fullföljda studier i Västra Götalandsregionen](#)

[Kraftsamling Barn och unga, Region Örebro län](#)

[Uppdrag Psykisk Hälsa – SKR](#)

VÄRMLAND 2040
Konferensen

**Framtidens
Värmland
skapar vi
tillsammans**